

A SZERZŐI JOGOKRÓL

A szerzői jogot érintő uniós irányelvek változásai

- A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg.
- Alapesetben a szerzői jogok a szerző életében és halálát követő év első napjától számított hetven éven át részesülnek védelemben.
- Az előadóművészek számára megállapított védelmi időt 50-ről 70 évre kell emelni, amely tartós jövedelmet biztosít a művészek számára.
- A vonatkozó Európai Uniósi irányelvet 2013. november 1-ig át kell ültetni a magyar jogrendszerbe.

A kormány 2012. december 5-én nyújtotta be „A szellemi tulajdonra vonatkozó egyes törvények módosításáról” szóló T/9383 számú törvényjavaslatot, amely többek között a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt (Szt.) módosítja alapvetően a 2011/77/EU irányelv alapján.

EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2011/77/EU IRÁNYELVE A SZERZŐI JOG ÉS EGYES SZOMSZÉDOS JOGOK VÉDELMI IDEJÉRŐL

Az Európai Parlament és a Tanács a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2011/77/EU irányelve (2011. szeptember 27.) számos ponton módosította a korábbi, 2006/116/EK (2006. december 12.) számú irányelvet.

A 2011/77/EU irányelv szerint a tagállamokban nem egységes a szöveggel rendelkező zeneművek védelmi idejének kezelése. Van, ahol külön védelmi idő vonatkozik a zenére és a szövegre, amely akadályt jelent az áruk és szolgáltatások szabad mozgására. Ezért az együttes használatra szerzett szöveges zeneművek védelmi idejét egységesen kell kezelni, amely a szerzőtársak közül utoljára elhunyt személy halálától számított 70 év.

Az előadóművészek számára megállapított védelmi időt 50-ről 70 évre kell emelni, mivel az előadóművészek általában fiatalon kezdik karrierjüket, és az előadások rögzítésére vonatkozó jelenlegi, 50 éves védelmi idő gyakran nem védi előadásait egész életük során. Ezért sok művész jövedelme élete vége felé csökkenhet a védelmi idő lejártja miatt.

Alapelv tehát, hogy az előadóművészeknek legalább a teljes saját életük során hozzá kell jutniuk ahhoz a bevételhez, amely a szerzői és szomszédos jogokból őket megilletik.

Amennyiben 50 évvel a hangfelvétel jogszerű nyilvánosságra hozatalát, illetve nyilvánosságához közvetítését követően a hangfelvétel-előállító nem kínálja fel a hangfelvétel többszörözött példányait megfelelő mennyiségben értékesítésre, vagy nem teszi a hangfelvételt a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, az előadóművész felmondhatja az előadás rögzítésére vonatkozó, a hangfelvétel-előállítóval kötött szerződését.

Ebben az esetben a hangfelvétel-előállító hangfelvételhez kötődő valamennyi joga megszűnik.

Ezek a változások teszik lehetővé, hogy az előadóművész ténylegesen részesüljön a védelmi idő meghosszabbításából fakadó előnyökből. A speciális felmondási jog gyakorlása elkerülhetővé teszi azt a helyzetet, hogy az előadóművész és a hangfelvétel-előállító egyidejűleg rendelkezzenek ugyanazon jogokkal.

Az előadóművészek általában kétfajta díjazási forma közül választanak.

Az első esetben az előadóművész az előadás rögzítéséhez való jog átruházásának tekintetében egyszeri („nem ismétlődő”) díjazásban állapodik meg hangfelvétel-előállítóval. Ez különösen a közreműködők listáján meg nem jelenő háttérzenészekre („nem megnevezett előadó-művészek”), de néha a közreműködők listáján szereplő előadóművészekre („megnevezett előadóművészek”) is jellemző.

Ebben az esetben az előadóművész a hangfelvétel-előállítótól éves kiegészítő díjazásra jogosult a hangfelvétel jogszerű nyilvánosságra hozatalát követő, vagy a hangfelvétel jogszerű nyilvánossághoz közvetítését követő 50. évet közvetlenül követő minden egyes teljes év után. A hangfelvétel-előállító ebből a célból az érintett hangfelvételtől származó teljes bevételének 20%-át köteles a közös jogkezelő szervezetnek átutalni.

A második esetben, amennyiben az előadóművész a hangfelvétel-előállítóval kötött szerződése alapján a bevétellel arányos ismétlődő díjazásra jogosult, az 50. év letelte után díjazásra válik jogosulttá, amelyet sem előlegfizetéssel, sem szerződésben meghatározott levonással nem lehet csökkenteni.

Az irányelv átültetését az EU-tagállamoknak 2013. november 1-éig meg kell valósítaniuk.

A KÖZÖS JOGKEZELŐ SZERVEZETEK

A közös jogkezelés azokban az esetekben szükséges, ha több jogosult műveit több felhasználó használja fel: pl. egy zenekari zenemű televíziós felvételének megtekintése egy vendéglátóhelyen. Ezekben az esetekben lehetetlen megvalósítani azt, hogy a jogosultak minden egyes alkalommal külön szerződést kössenek a felhasználókkal.

Az Szjt. szerint a közös jogkezelés a felhasználás jellege, illetve körülményei miatt egyedileg nem gyakorolható szerzői és szomszédos jogok érvényesítése a jogosultak által erre létrehozott szervezet útján, függetlenül attól, hogy azt a törvény írja elő vagy a jogosultak elhatározásán alapul. Ezek a szervezetek döntenek a felhasználás engedélyezéséről, gondoskodnak a jogdíjakról, annak beszedéséről, felosztásáról és fellépnek a szerzői jog megsértésével szemben.

A szerzőt megillető jogok rendszere:

1. Személyhez fűződő jogok (csak személyesen gyakorolhatóak, nem ruházhatóak át):

- a mű nyilvánosságra hozatala
- a névfeltüntetés joga
- a mű egységének védelme

2. Vagyonilag értékelhető jogok (csak törvényben meghatározott kivételek esetében ruházhatóak át, illetve szállnak át):

- többszörözés
- terjesztés
- nyilvános előadás
- nyilvánossághoz közvetítés
- átdolgozás
- merchandising
- kiállítás

A közös jogkezelő szervezetek által megállapított díjszabásokat a jelentős felhasználótól és felhasználói érdekképviselői szervezetek véleményezhetik.

Jelentős felhasználó az a személy ebben az esetben az Szt. szerint, aki az érintett közös jogkezelő szervezetnél igazolja, hogy a megelőző naptári évben az általa fizetett jogdíj elérte az érintett díjszabás alapján megfizetett összes jogdíj 5%-át.

Felhasználói érdekképviselői szervezet az a nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy, amely tevékenységét országosan fejti ki, és a közös jogkezelő egyesületnél igazolja, hogy tagjai a bejelentés évét megelőző naptári évben az adott díjszabás alapján megfizetett összes jogdíj legalább 10%-át megfizették.

A KÖZÖS JOGKEZELŐ SZERVEZETEK

Az [ARTISJUS](#) Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület az irodalmi és zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogokat kezeli.

Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület ([EJI](#)) az előadóművészek vagyoni jogainak közös kezelését végzi.

A [FILMJUS](#) Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesülete a filmszerzőkkel és filmelőállítókkal kapcsolatos szerzői jogokat kezeli.

A [HUNGART](#) Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület a képző-, ipar- és fotó művészek szerzői jogait kezelő szervezet.

A Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége ([MAHASZ](#)) a hangfelvétel-előállítók közös jogkezelő szervezete.

A Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület ([MISZJE](#)) kezeli az irodalmi

szerzői jogokat a nyilvános haszonkölcsonzés terén. A közkönyvtári kölcsönzési jogdíjak (PLT – Public Lending Right) alapelve, hogy a szerző művének közkönyvtári kölcsönzéséért ellentételezésben részesül.

A Magyar Reprográfiai Szövetség ([RSZ](#)) szerzői művek fénymásolással vagy más hasonló módon (ún. reprográfiával) történő magáncélú másolására tekintettel a szerzők, valamint a művek kiadóinak közös jogkezelő szervezete.

A Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete ([MASZRE](#)) szak-, szépírók, valamint a kiadók számára a Magyar Reprográfiai Szövetség által beszedett jogdíjak tagjai közötti felosztását kezelő szervezet.

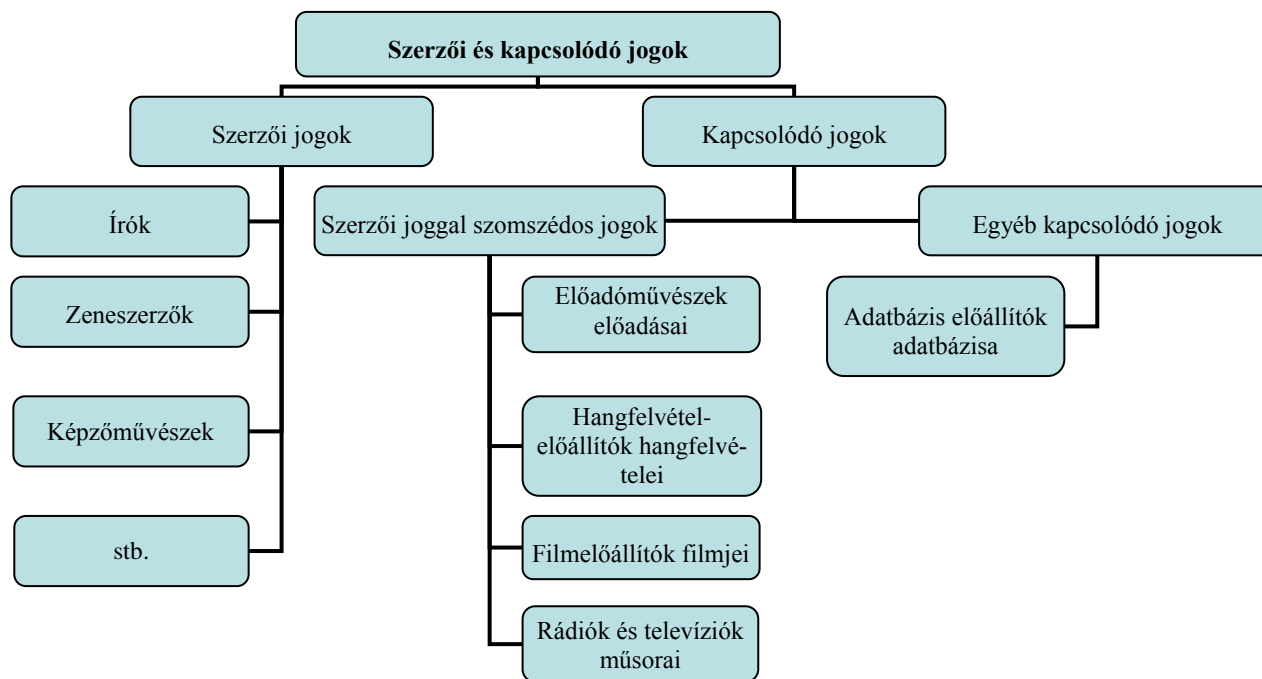
A **Repropress** Magyar Lapkiadók Reprográfiai Egyesülete a szerzői művek fénymásolással, vagy más hasonló módon (reprográfiával) történő magáncélú másolásra tekintettel járó reprográfiai díjjal összefüggésben az időszaki lapok kiadóinak közös jogkezelő szervezete.

A KÖZÖS JOGKEZELŐ SZERVEZETEK FELÜGYELETE

A közös jogkezelő szervezetek felett az Szt. alapján a **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala** gyakorol felügyeletet, amelynek körében ellenőrzi, hogy a jogkezelő szervezetnél a nyilvántartásba vétel feltételei folyamatosan megvalósulnak-e, továbbá, hogy az alapszabály, a felosztási szabályzat és más belső szabályzat rendelkezései nem ütköznek-e a szerzői jogi jogszabályokba.

Az SZTNH naprakész nyilvántartást vezet a közös jogkezelő szervezetekről.

A SZERZŐI JOGOK RENDSZERE

Az ábra forrása:

www.eji.hu, www.szellemitulajdon.hu

Források:

- Az Európai Parlament és a Tanács [2011/77/EU](#) irányelve (2011. szeptember 27.) a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelv módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács [2006/116/EK](#) irányelve (2006. december 12.) a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről
- [1999. évi LXXVI. törvény](#) a szerzői jogról
- [T/9383.](#) számú törvényjavaslat a szellemi tulajdonra vonatkozó egyes törvények módosításáról
- Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, [Nyilvántartásba vett közös jogkezelő szervezetek adatai](#)
- [A Szellemi tulajdon védelme](#) honlap (Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala)
- *Hepp Nóra – Fejesné Lőrincz Andrea: Szerzői jog, Bp., 2012.*
- Az infójegyzet összeállításához a közös jogkezelő szervezetek honlapjain található információkat is felhasznál-tuk.

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486